

**Міністерство внутрішніх справ України
Одеський державний університет внутрішніх справ**

**Роль та місце правоохоронних органів
у розбудові демократичної правової держави**

**Матеріали
XII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції**

26 березня 2020 року

УДК 351.74
Р68

Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення
статей, які суттєво перевищували пропоновані обсяги

Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демокра-
Р68 тичної правової держави: матеріали XII міжнар. наук.-практ.
інтернет-конф., м. Одеса, 26 березня 2020 р. Одеса: ОДУВС,
2020. 268 с.
УДК 351.74

*Будяченко О. М.,
викладач кафедри цивільно-правових дисциплін ОДУВС*

ОКРЕМІ АСПЕКТИ КВАЛІФІКАЦІЇ НЕЗАКОННОЇ ПОРУБКИ ЛІСУ

Одним із дискусійних питань у науковій площині є питання щодо можливості кваліфікації за сукупністю злочинів незаконної порубки лісу із наступним привласненням вирублених в лісі дерев. Окремі аспекти кваліфікації незаконної порубки лісу розглядалися О. Дудовим [4], М. Комарницьким [4], Є.О. Письменським [7], О.В. Скворцовою [11], О. Сторчоус [12] та іншими науковцями. Проте до цього часу відповідне питання не одержало однозначного вирішення у науковій площині.

Одні науковці вважають неконструктивним кваліфікацію окреслених діянь за сукупністю злочинів та відстоюють позицію про необхідність їх кваліфікації виключно за ст. 246 Кримінального кодексу України (далі - КК) [6], інші займають позицію про наявність у таких діяннях складу злочинів, які передбачені ст. 246 КК України та ст. 185 КК України.

Неможливість кваліфікації окреслених діянь за сукупністю злочинів - незаконна порубка лісу та розкрадання майна, вчені аргументують наступним. Так, П.Бурлака та О. В.Кисилевич, О.Сторочус вважають, що обов'язковим елементом крадіжки є вилучення майна із законного володіння його юридичного власника, чого при незаконній порубці дерев не відбувається; згідно зі ст.13 Конституції України, ст. 148

Господарського кодексу України, ліс на корені є природним ресурсом, тому при самовільній рубці дерева та чагарники вилучаються з природного середовища свого зростання, а не зі сфери власності [2, с. 49; 5, с. 369; 12, с. 53].

Звісно, при порубці лісу дерева та чагарники вилучаються з природного середовища свого зростання, поряд із цим, у випадку наступного заволодіння ними, вони вилучаються із сфери володіння їх власника.

Поряд із цим, О. Сторочус висловлює досить спірну позицію, адже спочатку відзначає, що злочин, передбачений ст. 246 КК України вважається закінченим з моменту відокремлення дерева від стовбура, із іншого боку заявляє, що якщо лісопорушник вчинив першого дня порубку дерев, однак вивіз їх із лісу через декілька днів, всі його дії у будь-якому випадку кваліфікуються за ст. 246 КК України за умови, якщо за цей час працівниками лісної охорони не було їх виявлено та оприбутковано. Отже, на думку науковця заволодіння зрубленим лісом жодним чином не впливає на кваліфікацію дії порушника за ст. 246 КК України. На наш погляд, такий підхід виключає кваліфікацію таких злочинних дій, як заволодіння зрубленими деревами чи чагарниками, що є недопустимим.

Набуття окресленими об'єктами статусу майна пов'язує із їх оприбуткуванням уповноваженими працівниками лісових господарств і О. Дудов та М. Комарницький, адже стверджують, що незаконна порубка лісу може бути кваліфікована одночасно із злочином проти власності у випадку заволодіння винним деревами або чагарниками, незаконно зрубаними ним і надалі оприбуткованими уповноваженими працівниками лісових господарств [4, с. 63].

Подібною є аргументація М. Панова, який уточнює, що задля визнання предметів, що знаходяться у природному середовищі, у якості майна, тобто предмету злочинів проти власності, необхідно, щоб ці предмети були вилучені із даного середовища цілеспрямованою працею людини, її трудом та включені до фондів власника, як майно [9, с. 292].

З огляду на викладене варто погодитись із Л.Д. Демидовою, яка обґрунтовуючи можливість кваліфікації посягань на довкілля за сукупністю, зазначає, що природні ресурси можуть бути предметом злочинів як проти довкілля, так і проти власності залежно від їх: 1) введення в цивільно-правовий або (та) економічний обіг без відокремлення від екосистеми (наприклад, земельна ділянка чи ліс передається у власність фізичної особи, але ця земля чи ліс залишаються складовою екосистеми); 2) належності до екосистеми без введення в обіг [3, 270].

О.В. Скворцова також переконана, що незаконна порубка лісу та наступне злочинне заволодіння об'єктами природи повністю охоплюються ознаками ст. 246 КК України, предметом незаконної порубки лісу є дерева і чагарники в лісі як елементи довкілля в природному стані, що не мають вартості [11, с. 135].

О.А. Сасов не визнає можливість кваліфікації окреслених дій за сукупністю із злочинами проти власності із тих підстав, що у КК України у статтях, які регламентують злочини проти власності довкілля не передбачено як додатковий об'єкт, а у статтях КК України щодо злочинів проти довкілля не передбачено власність як додатковий об'єкт; КК України визнає ліс тільки як природний ресурс, а не майно [10, с. 1]. На наш погляд, кожний із наведених злочинів має свій об'єкт і як вже було відзначено, ліс, як природний ресурс є таким об'єктом до моменту втрати ним зв'язку із довкіллям.

Аргументи більшості вчених обумовлені двооб'єктністю незаконної порубки та крадіжки зрубаних дерев, зокрема, у випадку незаконної порубки об'єктом злочину є відносини із охорони та раціонального використання лісових насаджень, у випадку крадіжки зрубаних дерев - відносини із охорони власності [8, с. 189]. М. Арманов стверджує, що саме двооб'єктність таких дій зумовлює особливість його кваліфікації, адже «кваліфікація посягань, яке одночасно заподіює чи створює реальну загрозу заподіяння шкоди двом об'єктам, здійснюється за сукупністю норм, якими ці об'єкти поставлені під охорону. Власність Українського народу, об'єктами якої є природні ресурси, підлягає кримінально-правовій охороні на рівних умовах з іншими формами власності. Це детермінує кваліфікацію незаконної порубки лісу за сукупністю ст. 246 КК України та відповідної статті Розділу VI Особливої частини «Злочини проти власності» Кримінального кодексу України» [1, с. 84].

Проведене дослідження не вичерпує всіх проблемних аспектів кваліфікації злочину за незаконну порубку лісу, що обумовлює необхідність подальших наукових досліджень у цьому напрямку.

Література

1. Арманов М. Проблеми кваліфікації незаконної порубки лісу *Вісник прокуратури*. 2016. № 9. С. 80-85.
2. Бурлака П. Відмежування незаконної порубки лісу від деяких інших кримінальних правопорушень. *Вісник прокуратури України*. 2018. № 10. С. 43-53.
3. Демидова Л. М. Проблеми кримінально-правової відповідальності за заподіяння майнової шкоди в Україні (майнова шкода як злочинний наслідок) : теорія, закон, практика : монографія. Харків: Право, 2013. С. 270.
4. Дудов О. Комарницький М. Відмежування злочинів проти довкілля від злочинів проти власності. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2014. № 3 (36). С. 61-70.

5. Кисилевич О.В. Стаття 246 Кримінального кодексу України та реалії її ефективності. *Молодий вчений*. 2019. № 4 (68). С. 366-370.
6. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341 *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст. 131.
7. Кримінально-правова кваліфікація незаконної порубки лісу : практ. пос. / О.О. Дудоров, Є.О. Письменський ; МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. Сєверодонецьк : РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2017. 213 с.
8. Марец Б.М. Сукупність злочинів при незаконній порубці лісу та крадіжці деревини. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2014. № 4. С. 187-190.
9. Панов М. І., Олійник П.В. Проблеми відмежування злочинів проти власності від злочинів проти довкілля. *Право України*. 2014. № 2. С. 291-299.
10. Сасов О.А. Кримінально-правова охорона лісу : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Національна академія внутрішніх справ України. Київ, 2002. 17 с.
11. Скворцова О.В. Розмежування незаконної порубки лісу із суміжними складами злочинів. *Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского*. 2007. Том 20 (59). № 2. С. 129-135.
12. Сторчоус О. Кримінальна відповідальність за самовільні порубки лісу: Навч. посіб. Київ. ВАІТЕ, 2012. 116 с.

ЗМІСТ
СЕКЦІЯ 1. СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВІ ТА ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ:
ПРІОРИТЕТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.

Алєєв О. О. ПРОТИДІЯ ТА ПОПЕРЕДЖЕННЯ БУЛІНГУ В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ.....	4
Андрієнко І. С. ЩОДО СУТНОСТІ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ПРАВІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	5
Антоненко О. А. НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЬОВАНОЇ ПОСТАВКИ ЯК ФОРМИ КОНТРОЛЮ ЗА ВЧИНЕННЯМ ЗЛОЧИНУ.....	7
Афанасенко С. І. ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ У РОЗБУДОВІ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ: РОЛЬ ТА МІСЦЕ.....	9
Балтовский О. А., Сіфоров О. І. ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ АДАПТИВНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ.....	10
Баськов В. В. СИСТЕМА ТАКТИЧНИХ ПРИЙОМІВ ЩОДО ПРИПИНЕННЯ МАСОВИХ ЗАВРУШЕНЬ В УМОВАХ МІСТА.....	13
Будяченко О. М. ОКРЕМІ АСПЕКТИ КВАЛІФІКАЦІЇ НЕЗАКОННОЇ ПОРУБКИ ЛІСУ.....	14
Бурангулов А. В. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПІДГОТОВКИ ПЕРЕМОЖНИКІВ У РОЗВИНЕНИХ КРАЇНАХ СВІТУ ТА ЙОГО ЗАПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ.....	16
Вайда Т. С., Кузнєцов О. І., МІКРОТАРГЕТИНГ ЯК ТЕХНОЛОГІЯ ЗБОРУ ІНФОРМАЦІЇ ЗА ЗАЛИШЕНИМИ КОРИСТУВАЧЕМ «ЦИФРОВИМИ СЛІДАМИ» У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ (ІНШІХ КОМП'ЮТЕРНИХ РЕСУРСАХ) ДЛЯ ЦІЛЕСПРЯМОВАНОГО ВПЛИВУ НА ОСОБУ.....	17
Великий В. М. РИЗИКИ ВІДНОШЕННЯ ДО ЗМІН, ПОВ'ЯЗАНИХ З ПРОЦЕСОМ РЕФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ.....	21
Войтов Г. В., Бааджиги Н. А. ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВОМ: ПРОБЛЕМИ ДИСКРЕЦІЇ У ПРАВОЗАСТОСУВАННІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ.....	22
Геращенко О. С., Конєв О. Ю. ЛІКВІДАЦІЯ БІОЛОГІЧНИХ НЕБЕЗПЕК.....	24
Головко В. М. ВПЛИВ ФІЗИЧНИХ НАВАНТАЖЕНЬ ТА РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ НА ЗДОРОВ'Я ПОЛІЦЕЙСЬКОГО.....	25
Гомон Д. О. ПРОФІЛАКТИЧНА МЕДИЦИНА ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ ЦІЛІ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ.....	26
Гоштинар С. Л. ДОСВІД ІСПАНІЇ ТА ФРАНЦІЇ В НОРМАТИВНО-ПРАВОВОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РИНКУ ЗЕМЛІ.....	27
Григорецька І. І. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ УКРАЇНИ.....	29
Дрішлюк В. І. УНІФІКАЦІЯ ПРОЦЕДУРИ ПОДАЧІ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ЗАЯВ У ГОСПОДАРСЬКОМУ ТА ІНШІХ ВИДАХ СУДОЧИНСТВА.....	31
Дужак О. В., Скуменко А. О., Шаповалов Д. О., Булгакова С. В. ПРОФІЛАКТИКА БЕЗВІСНОГО ЗНИКНЕННЯ ДІТЕЙ – ОДИН З ПРІОРИТЕТІВ ДІЯЛЬНОСТІ «МОЛОДІЖНОЇ ЛІГИ МАЙБУТНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ».....	32
Дулгер В. В. ГЕНЕЗА ЦИВІЛЬНО-ВІЙСЬКОВИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ ПРАВОВИХ РЕЖИМІВ.....	34